

kovaru dokončal prekrasno stolno cerkev. K blagoslovljenju sta Strosmajerju čestitala papež in cesar. — V Kotorskem bilo je 27 mož obsojenih v ječo od 8 let do 7 mesecev, ker so se bili vstaje udeležili.

Vnanje države. Egipčevsko deželo imajo sedaj Angleži in je ne bodo kmalu zapustili, saj iz dobra ne. V Kahiri je nekdo na železniški postaji ogenj napravil. Strelivo se vname in med strašnim pokanjem zgori; mnogo ljudi je ubilo. — Iz Rima se je strašna novica med svet poslala: papež so baje v vrtu Vatikanem sprehajali se, pred vratami stojijo italijanski vojaki in teh eden je na sv. očeta ustrelil pa ni zadel. Vendar novine nekatere to tajijo. Sicer pa se katoliškej Cerkvi slaba godi na Italijanskem, papež imenujejo škofe, a poveljna vlada tem ne pusti do škofovskih sedežev ter jim brani pristop v škofovska poslopja. — Nemški kancelar Bismark se je Angležem ponudil v zaveznika. Ti so se nekaj časa branili, a naposled pritrtili in tako Francozom in zavezi s Francosko slovo dali; to pa zato, da bi zamogli Egipt sami pridržati in Francozom vsak upliv ondi odrezati. Ti so vsled tega močno razburjeni, ker vedó, da je temu Bismark kriv. Zato obračajo Francozi svoje oči v Italijo in Rusijo, kateri se čutite od Angležev in Bismarka uže dolgo razžaljeni. Ker so vse te države strahovito orožane, bati se je res vojske. — Ruski car pride baje kmalu v Vašavo; zoper Nemce je pa ves narod razdražen in v Kurlandiji bilo je uže več nemških plemičev ustreljenih. — Rumuni, Bolgari in Srbi začeli so se drug drugemu bližati in iščejo zaveze med seboj. — Bolgarski knez snubi hčer črnogorskega kneza, Zorko, ki dobi 3 milijone rubeljev dote od ruskega carja. — Greški kralj se je s Turki porazumel na mirnem in dobi nekoliko krajev ob macedonskej meji brez vojske.

Za poduk in kratek čas.

Dubrovnik.

IV. Dubrovnik je zibelj jugoslovanskih vil. On je rodno mesto mnogih pesnikov, učenjakov in umetnikov, ki so doma ali na tujem širili slavo Dubrovniško. Dubrovnik je bil vrt, iz kterega se je dozorel in pošiljal nepokvarjen sad v Italijo, Španijo, Francijo, v Turčijo, Rusijo in druge kraje, kder so Dubrovčani služili kot kardinali, ministri, generali, knezi, učitelji. Književnost Dubrovniška je pričela v polovini 15. veka, je cvetela najlepše proti koncu 18. veka in jela veneti v 18. stoletji. Gojevala se je v treh jezicih: latinskem, italijanskem in slovanskem. Ni je skoro stroke, v kterej ne bi se bili odlikovali Dubrovčani. Rektori Paduankega vseučilišča so bili Dubrovaški sinovi; n. p. l. 1397. Ranjina; l. 1492. Roza; l. 1579. Din-

ko Zlatarić, domač pesnik, ki je umrl l. 1607. Leta 1415. je bil v Padovi profesor bogoslovja Dubrovčan Serafin Bunić; l. 1811 Baselj in l. 1730. Žurković. Na pariški sorboni (vseučilišče tako imenovano po svojem ustanovitelji Robertu Sorbonu, dvornem kapelanu Ludovika IX.) je slul l. 1421. Ivan Stojković, ki je po ukazu papeža Eugenija IV. dne 19. maja 1431. l. odprl Basilejski občni zbor z vvodnim nagovorom. Modroslovje sta učila v Padovi l. 1622. Gjuro in l. 1631. Cerva; v Sieni Zuzeri; v Rimu in Florenciji Rajmund Kunić, vrli prelagatelj grških klasikov v latinščino; v Boloniji Remedelli, v Rimu Benedikt Stojković; v Milanu Bernard Zamanja, filolog na glasu. Kot matimatikarja slovita Marino Getaldić v Rimu in Josip Bosković v Parizu; kot zdravnik Galeotti v Boloniji in v Rimu Baljivi. Stjepan Gradić, čuvar vatikanske biblioteke, bil je učen, da sta ga papeža Urban VIII. in Aleksander VI. zvala orakelj onega časa.

Pesništvo počenja z Minčetićem in Gjurom Gržičem. Za tima sledé Mavro Vetranić, Stjepan Gučetić (napisal („Dervišjado“), Andrija Čubranović, Nikola Nalješković in Marin Držić. Razvijali so pesništvo po načinu sosedne Italije. Izvirneje so popevali Dinko Ranjina, Dinko Zlatarić in Dinko Čubranović. Tako je dospelo pesništvo do cveta, ki se je najlepše razvil in do najlepšega sadu dozorel v treh največjih jugoslovanskih pesnikih: Ivanu Gundulić-u, Zjonu Palmotić-u in Ignjatu Žurković-u, ki so dalmatinski Dante, Petrarca in Ariosto. Tem trem pesnikom se bližajo Ivan Bunić Vučević, Vladislav Minčetić in Palmotić Dionorić. V 18. veku je utihnula v Dubrovniku vila pesnica vsled hudih nesreč, ki so mah za mahom zadevale nesrečno mesto. Od katastrofe na Kosovem polji je ohranil le Dubrovnik od jugoslovanskih dežel neodvisnost do l. 1808. Vlada je bila aristokratska v poslednjih letih obstoječa iz 50—60 vladstev ali plemičev, ki so bili razporedjeni 1. v veliki zbor, 2. v senat in 3. v mali zbor. Vsem je bil načelnik ali predsednik knez, ki je bil le za mesec dni voljen, v katerem času je moral stanovati v palači in je nikoli zapustiti izvemši, kedar je bila kaka javna slovesnost. Ta samostalnost je nehala l. 1808. po zapovedi Napoleona I., ki se je polastil Raguse. Francozi so pozidali na visokem hribu tvrdujavo: forte imperiale, s ktere oznanujejo sedaj raznobarvane zastave prihod in odhod parnikov in ladij. Pozneje je bil Dubrovnik izročen Avstrijskemu cesarju, pod kterega žezlom se zopet vzdiga, ker skrbno neguje trgovino, ki je vir sreče in bogastva Dubrovčanov. Sedaj šteje mesto kacic 6000 stanovnikov in 1000 pravoslav- nih, ki imajo novo, prav dično cerkvico. Ima gimnazijo, zavod za najdenice, bolnišnico in narodno gledališče. Luka Gruž ali Gravosa po-

staja od dne do dne važneja za trgovino v Bosno in Hercegovino.

Za duševni napredek, bi rekel, pa sedanji potomci menda premalo skrbé in storé. Skoro da jih slovstvo ne zanima posebno; v tem oziru sem naletel na neodpušljivo nevednost. Ponašajo se res sè svojimi predniki, pa zakaj treba te častiti, tega ne vedó, zato jih pa tudi ne umé posnemati. V tiskarni Dragotina Pretnera izhaja ali je vsaj takrat izhajal edini leposlovni list „Slovinac“ po dvakrat v meseci. Tako se vse spreminja. Mesto književnosti, mogočnosti, bogastva je sedaj romantiške žalosti. „Dubrovnik je prenehal, piše neki popotnik, zrušil se še ni, ali ugasnil je. Preživel je sebe in sedaj se sveti v lastnem grobu. Morje in hribi so ostali isti, a Dubrovnik ni, kar je bil. Zidovje jegovo ga kroži kakor poprej, kamen ne umre, a umrl je Dubrovnik. Republika spi in počiva v tišini svojega zidovja kakor Ivan Črnojevič, knez Črnogorski in Barbarosa, cesar nemški. Ivan in Barbarosa se bosta probudila, republika Dubrovniška se neče več. Omolknila je in omolknila na veke“. Svedoči pa nam Dubrovnik, kako zamorejo delavnost in strpljivost in previdnost in edinost mestjanov tudi majhno mesto povzdigniti do svetovne znamenitosti in oblasti; in da sta dva stebra sreče in blagra: vera v Boga in vera v vlast.

Smešnica 40. Učitelj: „Zapomnite si, jutri mora vsak priti k skušnji“. Eden učenec: Gospod, naš Tonek je uže včeraj doma povedal da bo de jutri bolen! Janko.

Razne stvari.

(Veličastno) obhajali so Hrvatje blagoslovljenje nove stolne cerkve v Dijakovaru, dne 1. oktobra. Čeha sta zastopala slavni Rieger in prošt. Stule. Škofu Strosmajerju, ki je utemeljitelj stolne cerkvi pa tudi jugoslovanske akademiji in vseučilišču v Zagrebu, čestitalo se je mnogobrojno. Med 400 telegrami je tudi eden, katerega je poslal slovenski kmet severne strani Pohorja, namreč g. Deržečnik, župan v Arlici-Janživruhu. Glasi se: „Preuzvišenemu vladiki, Strosmajer, v Dijakovaru: diki jugoslovanske o blagoslovljenji stolnice čestita in kliče presrčni: na mnogo leta, na zdravje in živili, občina Janževi-Vrh-Arlica.

(Umor.) Od c. k. okrajnega glavarstva v Mariboru se nam poroča: Dne 1. oktobra dopoludne je nekdo posestnika Janeza Schönwetterja v Samarkovi, v sv. Lenartskem sodnijskem okraji v Slov. goricah pa njegovega dveletnega sina z nožem in sekiro na grozen način umoril. Tudi žena omenjenega posestnika dobila je z nožem smrtno rano. Morivec je bežal proti sv. Marjeti na Pesnici in proti Jarenini. On je velik, precej močen mož, z brkami pod nosom.

Oblečen je bil v siv jopič, nosil temnaste hlače in črn klobuk. Prepasan je bil z modrim (plavim) prepasnikom. Mogoče, da je morivec kakšen brusar in se utegne imenovati Ludvik Ferk. Naj ga premejo in sodnji izročijo!

C. k. namestnijski svetovalec Pavič, l. r.

(Ljubljanski Zvon) objavlja v 10. zvesku: Poslednji brat, Malo življenje, Izza mladih let, Slovenci za Karola Velikega, Na poti, Slovenska elegija iz preteklega veka, Mrtvaški ljubej, Po slovesu, Nemanič, Lutski ljudje, Bajke in povesti o gorjancih, Statistične črtice, Od kod so Podmiljščaki, Vuk Vrčević, Šolstvo v Bolgarski, Slovenski glasnik.

(Štajerski brambovci) so se pri vojaških vajah v Bruku ob Lajti vrlo pridno obnašali, da jih je cesar sam pohvalil.

(Častno srenjčanstvo je narodni trg Žavski podelil preč. g. kanoniku in nadžupniku Antoniju Žuži prilično njegove dijamentne sv. meše in grajščaku g. Karolu Hauptu, predsedniku konjerejskega in hmeljarskega društva v hvaležno priznanje njegovih zaslug za povzdigo konjerejstva in hmeljarstva.

(Obsojeni so bili v Celji:) Matilda Lapornik iz Celja na 5 let v ječo, Jožef Lešnik iz Hrastja pri Lembahu na 2 1/2 leta, Karol Mahorič v Makolah na 15 mesecev, fantje Kožel, Koštomaj, Kresnik in Orozel na 13 mesecev, ker so ploh pri Celji na železnico položili.

(Celjski lisjak) se dela, da je strašno domoljuben pa vendar ni besedice črnil, da so svitli cesar po Slovenskem potovali. Jednako delali so neki italijanski listi v Trstu. Kakšni domoljubi so to, ki dobrotljivega cesarja ne vidijo, ne čujejo nič o njem, in ga ne spoštujejo? Sicer pa uže vemo, kam nemčurski „pes taco moli.“

(Prusakonemški Schulverein) je za Pekersko nemčevalnico baje nekega doslužene korporala v učitelja vlovil. No, Pekarčanje, kdo pa bo de vašo deco krščanskega nauka hodil učiti, ker v farno šolo, ki jo imate pred nosom in za katero še plačujete, ne pošiljate deco? Ali hočete divjake vzrediti?

(V Loki) so Slovenci spali, da so nemčurji in liberalci v krajni šolski svet na Zidanem mostu stišali železniške štacije načelnika Peteržika; v Tagespošti se jim krohotajo rekoč: „durch diese glückliche Wahl ist der Ortsschulrath in seiner Majorität liberal.“

(Južna železnica) prevaža pošiljatve siromakom vsled povodnji na Tirolskem in Koroškem hudo zadetim brezplačno.

Loterijne številke:

V Trstu 30. septembra 1882: 10, 55, 2, 85, 71.
V Linci „ „ 46, 15, 80, 63, 83.

Prihodnje srečkanje: 14. oktobra 1882.